

Marek Piotrowski

Szreńsk, woj. ciechanowskie

Informator Archeologiczny : badania 13, 191-193

1979

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

SZCZEBRZESZYN
woj. zamojskie

Uniwersytet im. Marii
Curie-Skłodowskiej
Zakład Archeologii Polski
w Lublinie

Badania prowadziła dr Stanisława Hoczyk-Siwkowska przy współudziale mgr Ireny Kutylowskiej. Finansował Urząd Miasta i Gminy w Szczebryzynie. Drugi sezon badań. Stanowisko wielokulturowe: osadnictwo kultury pucharów lejkowych, wczesne średniowiecze /VII/VIII, X, XIII w. /.

Badania w 1978 r. pozwoliły na wstępną rekonstrukcję głównych etapów zasiedlenia wzgórza zamkowego. Celem badań tegorocznych było rozpoznanie stratygrafii wału obronnego zachowanego po stronie zachodniej wzgórza, dalsza penetracja majdanu i odsłonięcie dalszych partii murów obronnych.

W wykopie zlokalizowanym przy wewnętrznej podstawie wału odsłonięto lico stoku wewnętrznego, ułożone z kilku warstw kamienia /margiel wapienny/, a w wykopie założonym u zewnętrznej podstawy wału - lico stoku zewnętrznego i dno suchej fosy. Na kulminacji nasypu eksplorowano pozostałości po rzędzie pionowych słupów / \varnothing 20-30 cm / umieszczonych zgodnie z linią osi wału. Są to pozostałości częstokołu, będącego dodatkowym umocnieniem nasypu ziemnego znacznej wysokości, broniącego dościsła od strony zachodniej.

Wyeksplorowano ponadto trzy pochówki szkieletowe /wszystkie skierowane głową na zachód, jeden z kabłączkiem /? / z szerokiej, brązowej taśmy z jednym końcem zwiniętym w uszko, które stanowią część odkrytego w ubiegłym roku cmentarzyska z XIII w.

Rozszerzono również wykop I/1a odsłaniając całkowicie zarys prostokątnej ziemianki /3,40 x 3,70 m/ z piecem kamiennym w rogu północno-wschodnim. W dalszym ciągu odsłonięto dalsze partie murów obronnych z XIV-XVI w., znajdujących się przy wjeździe na wzgórze zamkowe.

Badania będą kontynuowane.

SZRENSK
woj. ciechanowskie

Mazowiecki Ośrodek Badań
Naukowych

Badania prowadził mgr Marek Piotrowski. Finansował WKZ i Ciechanowskie Towarzystwo Naukowe w Ciechanowie. Piąty sezon badań. Grodzisko wczesnośredniowieczne i relikty zamku /XVI w. / /XI-XIX w. /.

Prace wykopaliskowe kontynuowano w centrum dziedzińca zamkowego oraz na skraju skarpy wzgórza w pobliżu wejścia na dziedziniec. Prace

były prowadzone na trzech wykopach nr II, III, V.

Wykop nr II /150 m²/ założony został na skraju skarpy na północ od wejścia na dziedzińiec zamkowy. Na jego obszarze /150 m²/ odkryto prostokątną budowlę ceglana, prawdopodobnie wieżę, stanowiącą część obwodowych murów obronnych zamku XVI-wiecznego. W br. prace prowadzono głównie wewnątrz murów baszty, gdzie wyeksplorowano częściowo zachowany piec ceglany /kopułkowy? /; odkryto obok kilka zabytków żelaznych, także monetę srebrną, mocno zniszczoną, datowaną na wiek XVI-XVII.

Eksploracja warstwy wewnątrz baszty przyniosła znaczne ilości ceramiki przemieszanej: wczesnośredniowiecznej, średniowiecznej i nowożytnej, fragmenty kafla XVI-XVII wiecznych. Ponadto znaleziono duże ilości zabytków metalowych m. in. szpilki cynowe; zabytki kościane, jak np. figurkę szachową, tzw. wieżę, a także kości zwierzęcych. Występowanie w warstwie ceramiki wczesnośredniowiecznej i ukazujące się grupy kamieni potwierdzać mogą tezę, że nadbudowano mury obronne na koronie i zewnętrznym stoku wału wczesnośredniowiecznego. Potwierdzają tę tezę także wyniki prac prowadzonych w północnej części wykopu, w miejscu występowania domniemanego wału, już na zewnątrz murów obronnych. Występuje tu także wyłącznie ceramika wczesnośredniowieczna, grupy luźno leżących kamieni oraz cienkie warstwy spalenizny i zbutwiałego drewna. Wykop nr II w r. b. przedłużono w kierunku wschodnim o 7 m /szerokości 4 m/ w celu uzyskania pełnego zarysu fosy zamkowej widocznej w profilu południowym wykopu. Wyniki tego sondażu przyniosły znaczne ilości materiału zabytkowego, ceramikę przemieszaną - formy średniowieczne, nowożytne i współczesne, fragmenty żelaznych krat, łańcuchów itp., Uchwycono wschodnią krawędź fosy, której szerokość w tym miejscu wynosiła ponad 11 m.

Wykop nr III /ponad 70 m²/ położony w centrum dziedzińca zamkowego, w pobliżu ruin obecnego pałacu. W bieżącym sezonie poszerzono wykop w kierunku zachodnim o 3 m /długości 10 m/. Eksplorację jego w części północnej i środkowej zakończono i częściowo przysypano. Główne prace prowadzono w części centralnej, na półce północnej i wschodniej /przebieżnię dzielącą wykop nr I i III/ i częściowo południowej /chata nr 4/. W części centralnej wykopu eksplorowano pozostałości, odkryte w roku ubiegłym, najstarszej zabudowy grodu - chaty nr 5, datowanej na XI wiek. Poniżej podłogi z drewna brzoźowego odkryto grupy kołków różnej wielkości i zachowania, z których największy posiadał ponad 1 m wysokości zachowanej. Kołki stanowiły prawdopodobnie umocnienie grząskiego gruntu bagiennego pod zabudowę najstarszej fazy grodu. Głębokość posadowienia około 420 cm poniżej obecnego poziomu gruntu.

Eksploracja półki północnej i wschodniej przyniosła znaczne ilości zabytków ceramicznych i tzw. wydzielonych, szczególnie z warstwy spalenia grodu na przełomie XII/XIII wieku. Znaleziono niewielkie naczynko kilkucentymetrowej wysokości, ostrogi żelazne, groty strzał, nożyki żelazne, fragmenty ozdób szklanych - paciorki, kowadełko kamienne, ośelki kamienne. Ponadto w narożniku północno-wschodnim odkryto studnię /? / z zachowanymi szalunkami drewnianymi do wysokości 60 cm, na planie

prostokąta. Należała ona prawdopodobnie do najstarszej fazy zabudowy grodu XI wieku. W wypełnisku studni zalegały znaczne ilości ceramiki wczesnośredniowiecznej, cały garnek prawdopodobnie z resztką jedzenia datowany na 2 poł. XI wieku, duże fragmenty naczyń XII/XIII wieku, fragmenty poroża jelenia, znaczne ilości szczątków organicznych - skorupki jajek, pestki śliwy?

Eksploracja południowej części wykopu z chatą nr 4, pochodzącej z XII/XIII wieku, odsłoniła duże skupisko kamieni, zalegające podpiwniczenie obiektu i rozciągające się w kierunku południowym. Wydobyto znaczne ilości ceramiki z XII/XIII wieku, nożyki żelazne, szpilki miedziane.

Wykop nr V /100 m²/ założono w celu uchwycenia profili prostopadłych do murów obecnego pałacu, a także uchwycenia kontynuacji obiektów z wykopu nr I i III. Wykop V przylega do nich od strony południowej. Eksplorację doprowadzono do głębokości 50-80 cm poniżej powierzchni terenu, do poziomu bruku XIX-wiecznego.

ŚW. KRZYŻ /Łysa Góra/, gm. Nowa Słupia Wojewódzki Konserwator
woj. kieleckie Zabytków
w Kielcach

Badania prowadziła dr Eligia Gąssowska przy
współpracy doc. dr. Zenona Woźniaka i mgr.
Zbigniewa Lechowicza. Finansował WKZ w
Kielcach. Sanktuarium pogańskie. Wczesne
średniowiecze.

W świetle rezultatów osiągniętych w ciągu pięciu lat badań sanktuarium pogańskiego na Górze Dobrzeszowskiej, podjęto weryfikację ustaleń przyjętych przed 18-tu laty na Łysej Górze.

Poszukiwanie nowych elementów organizacji przestrzeni zostało uwieńczone powodzeniem. Odkryto wewnętrzny wał poprzeczny odcinający półkolistą przestrzeń u podstawy grani skalnej, która jest podłożem założenia kościelno-klasztornego. Wał ten służył prawdopodobnie jako pierwszy teras poniżej wypiętrzenia grani, dla wchodzących na górę wejściem południowym. Na stopie wału, ułożonej z płaskich, bardzo dużych kamieni, spoczywa jądro zbudowane z dużych głazów, tworzących stopnie. Przestrzeń między nimi i strop wypełniona została rumoszem kamiennym. W terenie zamkniętym wałem znajduje się kamień płaski, duży, wygładzony długim użytkowaniem, za którym celowo został ustawiony pionowy, ostrokrawędzisty blok kamienny. Drugi wykop założono poza przekopem przez wał wewnętrzny w celu stwierdzenia, czy nasyp tam znajdujący się jest odpowiednikiem, z drugiej strony i na wyższym poziomie, owalu wału poprzecznego. Nasyp okazał się nowożytny. Grań skalna była pierwotnie naga.

Trzeci wykop, pod dzwonnica, przyniósł dane dotyczące bezpośrednio grani skalnej. Była ona odpowiednio zaadaptowana, wyłobiona i wygładzona w wielu miejscach. /Miała prawdopodobnie duże znaczenie